

BAKONYI KARSZTVÍZ

BAKONYKARSZT VÍZ- ÉS CSATORNAMŰ ZRT.

XIV. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

A ZRT. LAPJA

2009. DECEMBER

KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET
ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET!

TARTALOM

Beruházások-fejlesztések – 2009.	2-3
A fagykárak elkerülhetők!	3
Központi Laboratórium: Hitelesítés megújítva	4
Nyílt nap Csetényben	5
Csapvíz és/vagy ásványvíz? Mindennapi ivóvizünk	6-7
Szakszervezeti tükör 2009. Kerek évfordulósok	8
A HOBAS cégnél Ausztriában	9
Kié a víz? – Tanulmányok az USA-ból –	10-11
Őszi pincester Barnagon	12

MELLÉKLET: NAPTÁR 2010.

BERUHÁZÁSOK-FEJLESZTÉSEK – 2009.

A gazdasági válság által előidézett negatív hatások megmutatkoztak az idei évi értékesítési mutatóinkban is. A visszafogott termelés, a megszorítások és a lakosság csökkenő fizetőképessége, egyaránt kedvezőtlen eredményeket hozott bevételeink területén. Ennek ellenére, az idei évben is tudott társaságunk anyagi erőforrásokat fordítani a szükséges beruházásokra. A közműveinken és működtető nagyon-

tárgyainkon végzett beruházások, fejlesztések elmaradhatatlan tételei gazdálkodásunknak. A megfelelő műszaki színvonal megtartása nem csak a szolgáltatás biztonságát őrzi meg, hanem adott esetben költségmegtakarítást is eredményez. A villamos- és irányítástechnikai rekonstrukciók az energia felhasználásunkat mérséklék, míg a hálózati rekonstrukciók a hálózati veszteségeinket csökkentik.

A 2009. évi beruházási terveinek összeállításánál forrás oldalon figyelembe vettük azt, hogy mely önkormányzatok építettek be fejlesztési díjhányadot a szolgáltatási díjakba – alapot teremtve ezzel a gyorsabb ütemű rekonstrukcióra –, valamint azt is, hogy a sikeres 2008.-as gazdasági év nyereségéből mennyi forrás jut az egyes társasági tulajdonú közműrendszerekre.

Műszaki oldalról jóval összetettebb a kép, mivel a beruházási feladatok összeállításánál figyelembe kell vennünk az elmúlt évek vezetékhálózati hibastatisztikáját, a költségmegtakarítást eredményező fejlesztéseket és az önkormányzati igényeket (pl.: útburkolati felújítások) is.

Ezek alapján állt össze a 2009. évi beruházási tervünk, melyet – mondhatjuk,

hisz már csak egy-két hét van vissza az évből – sikeresen teljesítettünk. A főbb munkákról – a teljesség igénye nélkül – üzemegységek szerinti bontásban, az alábbiakban tájékoztatjuk olvasóinkat.

A **Veszprémi Üzemmérnökség** működési területén, Veszprémben béleléses technológiával újítottuk fel a Budapest úton az ivóvízvezeték egy részét, valamint az Egyetem és az Ipar utca szennyvízcsatornájának legrosszabb szakaszait. Ivóvíz vezetékek rekonstrukciókat végeztünk a Madách, a Kőbánya, a Kistó, a Hóvirág, a Rózsa és a Tőszeg utcában, a Martinovics és a Margit téren. A Csererdő lakónegyedben kiépítettük a vízellátó hálózatot, mely a városi közüzemi hálózathoz kapcsolódik. Az Erdész utcában víz és szennyvízcsatorna rekonstrukciót hajtottunk végre.

Nemesvámoson, a Petőfi utcában és a Perkáta közben található ivóvízvezeték cseréltük új, korszerű anyagúra.

Szentkirályszabadján is jelentős ivóvíz rekonstrukciót hajtottunk végre, melynek eredményeként a Rákóczi utcában teljes hosszban megújult a víziközmű.

Herenden, a szennyvíztisztító telepen végátemelőt építettünk és helyeztünk üzembe az év során.

A felújítási munkák közül kiemelendő Veszprémben, a Cholnoky lakótelepen álló 500 m³-es víztorony felújítása.

Nagyvázsonyi Üzemvezetőség területén, Nagyvázsonyban egy jelentős szakaszon elkészült a Kossuth utca ivóvízhálózatának felújítása. A vízhálózatokon rekonstrukciókat végeztünk még Szentantalfán (Fő utca és Új utca), Vigántpetenden, és a Szentjakabfa-Óbudavári töltővezetéken.

A hálózati rekonstrukciók mellett jelentős szerepet kaptak a vízbázisok védelmét szolgáló beruházások: Hegyesd, Raposka, Taliándörögd fűrt kútjai használati korlátozási munkáinak elkészítése.

Ajkai Üzemmérnökség területén, a közművagyonra jutó beruházások keretében Ajkán, a Szélespataki gépház valamint, a Szennyvíztisztító telep villamos és irányítástechnikai rekonstrukcióját végeztük el. A Madách, a Katona, a Munkácsy és a Zöldfa utcában, valamint Ajka-Bakonygyepesen a Fő utcában ivóvízvezeték rekonstrukcióra került sor. Emellett Bakonygyepesen szennyvízátelő rekonstrukciót is megvalósítottunk. Az Ajkai Szennyvíztisztító Telep központi átemelő gépházában pedig gépészeti rekonstrukciót hajtottunk végre.

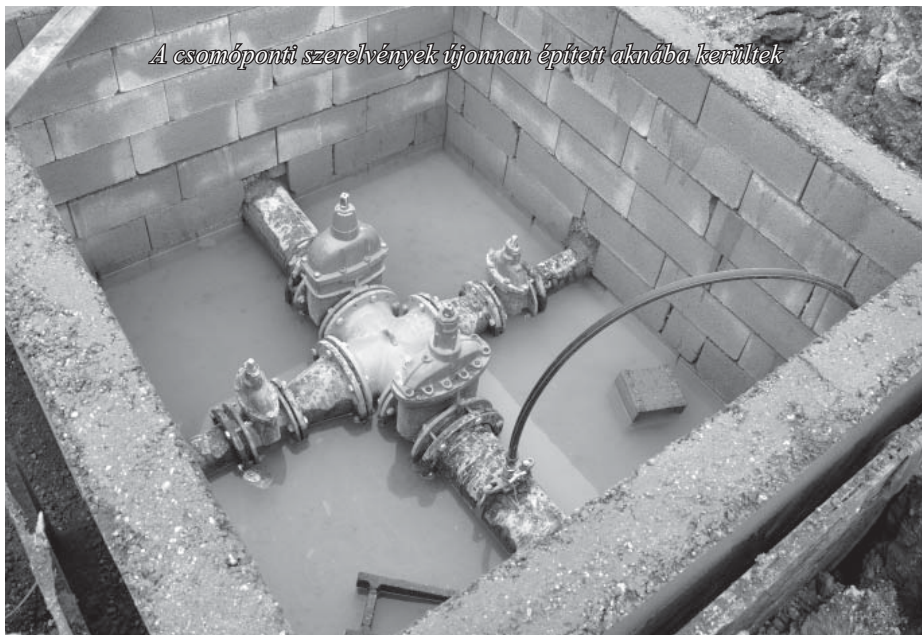
Devecserben a Vasút utcában ivóvízvezeték rekonstrukció készült, valamint megkezdtük a vastalanító gépház épületének felújítását.

Pápakörnyéki Üzemvezetőségünkön, Marcaltón beüzemeltük az új vastalanító és gázmentesítő gépházat, Nemesgörzsönyben pedig folytattuk a Széchenyi utcai ivóvízvezeték rekonstrukcióját.

Várpalotai Üzemmérnökség területén, Várpalotán elkészítettük a Készenléti lakótelep összekötését az Inotai városrész

Ivóvíz hálózati csomópont előkészítése

A csomóponti szerelvények újonnan épített aknába kerültek

vízellátó hálózatával. Ezáltal már a jövő esztendőőtől a várpalotai vízbázisokból kaphatnak ivóvizet a Készenléti lakóte-

lepen élők is. A város területén a Gorkij, a Baglyasi, a Tompa, a Bakony utcában, valamint a Pilisi közben végeztünk ivó-

víz-vezetési rekonstrukciót. Ugyanakkor a Sörház utcában teljes közműcserét hajtottunk végre.

Hajmáskéren, a Jókai lakótelep szennyvízcsatorna rekonstrukciójának I. ütemét végeztük el.

Pétfürdőn, a Hősök tere szennyvízcsatorna felújítása készült el, korszerű béleléses eljárással, mely során útburkolat bontására alig volt szükség.

Zirci Üzemmnökségünk területén, Zircen megvalósult a Köztársaság utca vízvezeték rekonstrukciójának IV., befejező üteme. Ezen kívül a Szabadság utcában került sor ivóvíz-vezetési rekonstrukcióra, Porván pedig a Fő utcában található ivóvízvezeték egy részét újítottuk fel.

A megvalósult rekonstrukciós munkák és a működtető vagyontárgyainkon elvégzett felújítások, beruházások, mind-mind azt szolgálják, hogy a szolgáltatási alapfeladatainkat továbbra is magas színvonalon végezhessük.

R. A.

A FAGYKÁROK ELKERÜLHETŐK!

A tartós hideg komoly károkat okozhat a talajban vagy a fűtetlen pincékben lévő vízmérőkben, sőt a falakon belüli vízvezeték-hálózatban is. Érdemes idejében megtennünk a szükséges óvintézkedéseket, hogy elkerüljük a hideg hatására bekövetkező mérő-meghibásodás helyreállításának, illetve a vízfolyás miatt jelentkező magasabb vízdíjszámlának a költségeit.

A fagy leginkább a néhány milliméteres acéllemezzel fedett aknában lévő vízmérőket veszélyezteti, ezért ezek védelme különösen fontos!

Hogyan előzzük meg a fagykárokat?

A kerti vízóraakna törött vagy hiányzó fedlapját pótoljuk, sőt a nagy hidegben külön szigetelésről is gondoskodjunk. A vízmérőt akár pléddel, nikeccal vagy más hőszigetelő anyaggal is letakarhatjuk, de még a kartondoboz darabok is megfelelőek erre a célra.

Rendszeresen ellenőrizzük, hogy nincs-e víz az aknában, valamint figyelünk arra is, hogy a vízóraakna fedele mindig lehajtott állapotban legyen.

A pincékben lévő vízmérők védelmében ellenőrizzük a pinceablakok épségét,

és ha a vízmérő, illetve a csövek a külső talajszinttől egy méternél kisebb távolságra vannak, hőszigetelésükről külön gondoskodjunk.

Szigeteljük - vagy ennek hiányában - időben víztelenítsük a falakon kívül lévő, illetve a nem kellően szigetelt vízvezetéseket.

Az épületen belüli vezetékek, illetve szerelvények esetében győződjünk meg a helyiség nyílászáróinak épségéről. Nagy hidegben - különösen a tűzfalakban futó vezetékek esetében - még fűtésre is szükség lehet annak érdekében, hogy a csövekben lévő víz ne fagyjon meg.

Kerti csapoknál, télen nem lakott épületeknél legbiztosabb módszer a víztelenítés!

Először nyissuk meg a kerti csapot, majd ezután zárjuk el a téli elzárót. A vezetékben lévő víz ilyenkor az ürítő szelepen keresztül távozik és elszivárog a talajba, így a felszínen húzódó vezetékszakasza is vízmentes lesz, és tavaszig biztosan nem okozhat gondot a fagy. Az aknában, a mélyponton elhelyezett ürítő szelep kezelése a tulajdonos feladata, nem az üzemeltetőé.

Ha későn látunk hozzá a víztelenítéshez, és a befagyott víz miatt nem tudjuk az elzárócsapot elfordítani, meleg vízzel, óvatosan felolvaszthatjuk a benne lévő jeget, majd ezt követően elvégezhetjük a víztelenítést.

Mit tegyünk akkor, ha egy hideg éjszaka után mégis arra ébredünk, hogy nem folyik víz a csapból?

Amennyiben mégis befagy a vezeték, fontos, hogy lassan, fokozatos melegítéssel olvassuk fel a vezetékben lévő vizet. A vízmérőt vagy a szabadon lévő műanyagcsöveket semmiképp se próbáljuk nyílt lánggal felolvasztani, a hirtelen felolvadó víz ugyanis szétvetheti a mérőt, illetve a csövet. A nagyobb baj elkerülése érdekében legbiztosabb, ha szakember segítségét kérjük.

Fokozott elővigyázatossággal elkerülhetjük a bosszúságot és az anyagi károkat!

File Lilla- Szalai László

KÖZPONTI LABORATÓRIUM: HITELESÍTÉS MEGÚJÍTVA

Társaságunk alapvető feladata a működési területén megfelelő minőségű ivóvíz szolgáltatása, a keletkező szennyvizek elvezetése és tisztítása, valamint a szennyvíziszapok környezetkímélő elhelyezése.

Az Európai Unió jogharmonizáció keretén belül született meg a 201/2001. (X. 25.) Kormányrendelet „Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről”. Ez a jogszabály rendelkezik arról, hogy a víziközmű-szolgáltatók kötelessége a szolgáltatott ivóvíz minőségének rendszeres akkreditált, hiteles ellenőrzése. A rendelet meghatározza a vízvizsgálatok gyakoriságát és a vizsgálandó komponensek körét is.

Részvénytársaságunk akkreditált, hitelesített Központi Laboratóriuma a fentiek értelmében végzi az előírt mintavételeket és vizsgálatokat az ÁNTSZ Közép-Dunántúli Regionális Intézete által jóváhagyott ütemterv szerint.

A Központi Laboratórium elsődleges feladata a BAKONYKARSZT Zrt. működési területén a fogyasztók egészséges ivóvízzel történő ellátásához szükséges minőségellenőrzés, valamint a szennyvíztisztító telepek üzemmenetének ellenőrzéséhez szükséges vizsgálatok elvégzése. A laboratórium, szabad kapacitását kihasználva, külső megrendelők részére is végez vízvizsgálatot.

A Központi Laboratórium MSZ EN 45000:1990 szabvány szerint 1996-ban kialakított minőségügyi rendszerét, 2002. évben átalakítottuk az MSZ EN ISO/IEC 17025:2001 szabvány szerinti minőségirányítási rendszerre, 2006-ban pedig – a változásokhoz igazodva

– az MSZ EN ISO/IEC 17025:2005 szabvány szerinti rendszerre. A Nemzeti Akkreditáló Testület által kiadott feljegyzítés érvényessége jelenleg négy év. A folyamatos megfelelést pedig évente helyszíni szemlén ellenőrzik.

Laboratóriumunk akkreditációja 2010. januárig szólt. A megújításhoz szükséges

ték az előírások teljesülését. Miután elterést nem állapítottak meg, anyagunk a Szakmai Bizottság elé került, amelynek döntése szerint laboratóriumunk 2013. november 10-ig „akkreditált” státusszal rendelkezik.

Az akkreditálás műszaki területét a kívánalmaknak megfelelően folyamatosan bővítettük. A kezdetekben ivóvíz, szennyvíz és szennyvíziszap fizikai, kémiai, bakteriológiai vizsgálatára terjedt ki. Ezt követte a mintavételek akkreditáltatása. A 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az EU csatlakozás időpontjától (2004. május 1-től) kezdődően előírja a mikroszkópos biológiai vizsgálatok bevezetését. E vizsgálatokat 2005-től szintén csak akkreditált laboratórium végezheti, ezért a szükséges eszközök beszerzésével, személyi feltételek, képzések biztosításával felkészültünk e vizsgálatok elvégzésére. A jelzett évtől új egyedi vizsgálatot vezettünk be a coliformszám és Escherichia coli szám meghatározására is. Ennek segítségével a vízmintavétel után már 18-20 óra elteltével eredményünk van az említett szennyezésjelző baktériumokra vonatkozóan. Az eljárással bővítettük a felszíni vizek mintavételére és vizsgálatára vonatkozó akkreditált tevékenységünket.

Központi Laboratóriumunk végzi a szennyvíztisztító telepek üzemmenetének ellenőrzéséhez és az adat-szolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges méréseket is.

A jó hatásfokú szennyvíztisztításhoz nélkülözhetetlen a folyamatos, megbízható mérés

Korszerű eszközök segítik a Központi Laboratóriumban dolgozók munkáját

Horváth Andrásné

NYÍLT NAP CSETÉNYBEN

A gazdasági válság okozta nehézségek ellenére, idén is megrendezte cégünk a már hagyományosnak mondható tavasz végi, valamint őszi eleji Nyílt nap programokat. Az egyik utolsó állomás, a Zirci Üzemelnökség területén, a Csetényi Általános Iskolában volt. A helyszín megválasztásában közre játszott, hogy Csetényben régen járt a társaság tevékenységét bemutató csapatunk, ugyanakkor ez a helyszín az időjárás viszontagságaitól védett területen, költséghatékony szervezésre adott lehetőséget. A csetényi és a szápári tanulókat hívtuk meg, összesen mintegy 140 főt. A gördülékenyen lebonyolításhoz sok segítséget kaptunk az iskolától. Nagyon jól eső érzés volt a gyermekek hatalmas érdeklődése. Gyakran előfordult, hogy egy-egy helyszínen több mint negyedórát töltöttek a csoportok és rengeteg kérdést tettek fel. A településen élők közül is sokan ellátogattak a családjukkal, hogy új élményekkel és tudással gazdagodjanak. Külön kiemelhető, hogy Csetényben a meghívott polgármesterek és önkormányzati képviselők is aktívan közreműködtek a nyílt nap sikerében.

Renkó Péter

A KPE csőhegesztés mindig látványos színpontja a bemutatóknak

Az érdeklődő kisdiakokat a Zirci Üzemelnökség vezetője fogadja

CSAPVÍZ ÉS/VAGY ÁSVÁNYVÍZ?

MINDENNAPI IVÓVIZÜNK

Az ivóvízfogyasztásban alapvető az ivóvíz hálózaton szolgáltatott csapvíz fogyasztása, de bizonyos tendenciák mutatkoznak az ásványvíz iránti igények növekedésében, illetve többen vásárolnak vízszűrő/vízkezelő kisberendezést is, ebben látva biztosítékot az egészséges ivóvíz otthoni biztosítására. A jelen cikkben ezek vonatkozásában szeretnénk támpontot adni ahhoz - véleményünket több szakirodalmi forrás ismeretében leírva-, hogyan lehet kialakítani a fentiek közötti optimális egyensúlyt, megtalálni az egészségünk szempontjából legjobb megoldást. Nem kívánunk - nem is lehet - általános receptet adni ezzel kapcsolatban, hiszen az adottságok településenként változnak, és az igények személyenként is eltérőek lehetnek. Csupán az utóbbi években - megítélésünk szerint - kissé elsikkadt, a látótérből kikerült, ám véleményünk szerint annál fontosabb szempontokra szeretnénk a figyelmet ráirányítani.

Mi a víz jelentősége?

A víz az élet alapvető feltétele, egyik ősi elemünk, mindennapi életünk elválaszthatatlan részét képezi. Kémiai képlete szerint H_2O , színtelen, szagtalan, - a kémiailag tiszta víz - íztelen folyadék. Számos fontos tulajdonsága abból származik, hogy dipólus molekula. Ezek közül talán legfontosabb, hogy a víz dipólus molekulái az ionok köré csoportosulnak, vízburkot alkotnak körülötte, az ionok hidratálódnak [1]. Ezért a víz a legáltalánosabban előforduló oldószer, mely tehát anyagok szállítására képes. Az oldatnak van bizonyos ozmózis nyomása, mely a sejttel féligáteresztő hártyáján érvényesül, biztosítva a sejtek megfelelő belső nyomását, és a szervezetben az anyagtranszport egy részét. Testünk legnagyobb részét víz alkotja, az újszülöttek testének kb. 75-80%-át, a felnőttek testének pedig 60-70%-át víz képezi [2]. Szervezetünk naponta kb. 2,6 l vizet veszít, amelyet pótolni kell [3].

A fenti tényezőkből adódik, hogy - a levegő (oxigén) hiányát leszámítva - az emberi szervezet a víz hiányát képes a legrövidebb ideig elviselni. A víz tehát alapvető élelmiszer, melyet értékének megfelelő gondossággal kell óvni.

Az ivóvíz kellemes ízét a benne oldott anyagok okozzák. Társaságunk működési területén a vízbázis-kapacitás 86 %-a kimagaslóan jó minőségű, kellemes ízéről és üdítő hatásáról ismert karsztvíz. Hidrogeológiai értelemben a vizek azon különleges fajtáját nevezzük ásványvíznek, amely több mint 1000 mg/l oldott szilárd alkotórészt vagy egyes, ritkán előforduló, de biológiailag aktív elemekből bizonyos mennyiséget tartalmaz [1].

Az ásványvíz - mint ahogy a nevében is benne van - nem ivóvíz, mivel teljesen másak a paraméterei [5]. Eredeti helyzetében az ásványvíz különleges fogyasztási igények kielégítésére szolgált (pl. egyszerű savanyúvizek, szerves földes savanyúvizek, alkalikus savanyúvizek, konyhasós vizek, keserűvizek, vasas vizek, illetve kénes vizek palackozása a speciális fogyasztói igények kielégítésére, valamint a különböző bántalmak elleni fogyasztásra). Az ilyen vizek nagymértékű fogyasztása korábban szóba sem jöhetett, többségüket jobbra csak kortyolgatva, kis mennyiségben fogyasztották.

Érdeemes tehát elgondolkodni azon, hogy a napi fogyasztás szintjén érdemes-e felváltani az ivóvizet az ásványvízzel. Hivatkozhatunk ezzel kapcsolatban egy hatósági laborvizsgálat eredményére is, melynek során - márkanév nem említve - 24 ásványvíz került vizsgálatra, melyek közül 23 (!) nem teljesítette az ivóvízre előírt paramétereket. Ez nem jelenti azt, hogy ezek az ásványvizek rosszak lettek volna, de mértéktelen fogyasztásuk problémát okozhat. Ezért is tanácsos kikérni az orvos véleményét azok fogyasztásáról. [5]

Az ásványvíz túlzott mértékű fogyasztása - véleményünk szerint - nem célszerű, mert a szervezetben egészségügyi problémákat okozhat. Mint az élet minden területén, ebben is meg kell találni a mértéket, keresni kell az optimumot. Gondoljunk például a magas oldott ásványi anyag tartalommal összefüggésben történő vesekő-, vagy epekőképződés veszélyére, vagy az ásványvízben estenként nagy mennyiségben lévő nátrium magas vérnyomásra hajlamos személyeknek ki-

fejezetten káros voltára. Míg a csapvíz területi eltérésekkel 300 és 500 mg/l ásványt tartalmaz, a ma népszerű ásványvizek 520 ... 800 illetve 1800 mg/l oldott ásványi anyagot tartalmaznak [4]! Ezek a vizek a nagyon kemény vizek csoportjába tartoznak, melyet sok esetben a nagyon magas változó keménység okoz. Ennek sói viszont szervezetünkben is kiválhatnak.

Jogszabályi megfogalmazás szerint - figyelembe véve a 65/2004. (IV.27.) FVM-ESZCSM-GKM együttes rendeletet - természetes ásványvíz az, amely

- védett, felszín alatti vízáadó rétegből – egy vagy több természetes vagy mesterségesen feltárt forrásból vagy kútból – származik,
- eredendően szennyeződésmentes,
- ásványianyag- és nyomelem-tartalma, valamint egyéb összetevőinek következtében egészségügyi szempontból előnyös tulajdonságokkal rendelkezik, **és egyértelműen megkülönböztethető az ivóviztől,**

- összetétele és hőmérséklete közel állandó, vagy a természetes ingadozás határain belül van,
- **16 komponens** tekintetében palackozáskor nem haladja meg a komponensek mennyisége a jogszabályban megengedett határértékeket,
- mikrobiológiai szempontból megfelel a jogszabály előírásainak.

A korábban kiadott 74/1999. (XII.25.) EüM rendelet meghatározza még azt is, hogy a természetes ásványvíznek

- literenként összesen legalább 1000 mg oldott ásványi anyagot, vagy
- 500–1000 mg/l közötti oldott szilárd ásványi anyagot és a jogszabályban megadott aktív biológiai anyagok valamelyikét tartalmaznia kell.

Az **ivóvíz** minőségét szabályozó 201/2001. (X.25.) Korm. rendelet szerint a szolgáltatott vizet (köznapi szóhasználatban a csapvizet) – a **mikrobiológiai összetevőkön túlmenően – 38 természetes vagy mesterséges eredetű vízkémiai komponensre, ill. komponens-csoportra kell vizsgálni.** A víziközművek üzemeltetését szabályozó 21/2002. (IV.25.) KöViM rendelet a **fentiekén túlmenően a vízműkutak esetében 110 paraméter időszakos vizsgálatát írja elő.**

A tapasztalat azt mutatja, hogy a forgalmazott (palackozott) természetes ásványvizek jó része vízkémiai összetételét tekintve igen közel áll a vízművek által szolgáltatott ivóvizekhez, a csapvizekhez, sok esetben vízminőségük azonos is.

Ugyanakkor a **vízművek által szolgáltatott víz esetében** a palackozott természetes ásványvizekhez képest **szigorúbb vízminőségi és vízminőség-ellenőrzési kritériumoknak kell eleget tenni,** melyet nemcsak az ÁNTSZ, hanem a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség is ellenőriz és felügyel.

Valójában nem szabad elfelejteni és figyelmen kívül hagyni a vízellátás történetiségét sem, hiszen a **közműves vízellátás, párosítva a szennyvízelvezetéssel,** mind a múltban – az ókori magas kultúrákhoz kapcsolódóan –, mind a jelenben a **civilizáció mértékét jellemzi.**

A ma embere könnyen elfelejtkezik arról, hogy a középkori Európában a szervezett és ellenőrzött vízellátás hiánya milyen súlyos közegészségügyi problémákat, járványokat okozott, megtizedelve a lakosságot. Hol lennének a pezsgő nagyvárosok, a kultúra, a művészet, a divat, a pénzvilág,

a tudomány fellegvárai közműves vízellátás nélkül? Ugyanakkor a Föld népességének nagyobb része a mai napig nem jut elegendő és tiszta ivóvízhez!

A közműves vízellátás tehát az emberiség nagy vívmánya, melyet alkalmankénti árnyoldalaival együtt kell elfogadnunk, és meg kell becsülnünk.

Ha az árakat hasonlítjuk össze – részletekbe menő számítás nélkül –, azt mondhatjuk, hogy 1 l ásványvíz kb. 60 Ft körüli átlagos árával szemben – az ivóvíz díja területünkön átlagosan, (bruttó) 314 Ft/m³ – 1 l ivóvíz 0,31 fillér, azaz az ivóvíz kb. századrészének a felébe kerül az ásványvíz árának. Számoljunk csak...! Az ásványvíz fenti árát egy négy fős család otthoni – véleményünk szerint alulbecsült – 1 l/fő/nap fogyasztására vetítve havonta 7.200,- Ft költségről beszélünk, az ivásra szolgáló csapvíz 36,- Ft/hó árával szemben! Ráadásul a csapvizet otthonában mindenki bármikor megengedheti magának, nem kell külön hazacipelni.

Az ásványvíz palackozáshoz használt PET palackok teljes begyűjtésére szerencsére vannak törekvések, ennek ellenére ezek környezetszennyező módon eldobált flakonjaival feltehetően mindenki találkozott már. A teljes megoldás úgy tűnik még várat magára. Egyes közlések szerint jelenleg már tengeri kikötőkben, sőt az óceánok közepső-, eddig érintetlen területein is úsznak eldobált műanyag csomagolóanyagok.

A vízsűrítő, házi víztisztító kisberendezések indokoltsága az ivóvízellátó hálózaton szolgáltatott víz esetében sok esetben megkérdőjelezhető. Egyes készülékek (pl. fordított ozmózis elven működő készülékek) közel desztillált víz minőségű vizet készítenek, amelyet aztán tablettákkal utólag komplettálni szükséges. A kisberendezések nem megfelelő karbantartása esetén, azokon ártalmas baktériumok telepedhetnek meg, a probléma eredete sokáig rejtve maradhat a készülék használója előtt.

Természetesen a hálózati víz ellen is hozhatók fel ellenérvek (pl. klórozás miatti kellemetlen szag, mely azonban kancsóban könnyen „kiszellőztethető”), a folyamatos ellenőrzés révén azonban biztosított a mindenkor megfelelő minőség. Az ivóvizek esetében több paraméter alapján ellenőrzött minőségű ivóvízről van szó, s – ha a lakás belső ivóvízhálózata is rendben van – bármilyen ésszerű mennyiségben gond nélkül fogyasztható.

A megfelelően kiválasztott ásványvíz/palackozott víz napi jellegű fogyasztása adott speciális körülmények között (pl. utazás, vendéglő, ellátatlan vagy vízhiányos területeken az ivóvízigény biztosítása érdekében), vagy akár esetenkénti fogyasztása csupán élvezeti értéke-, illetve egészségre gyakorolt kedvező hatása miatt, véleményünk szerint is helyes megoldásnak tekinthető. Egyes speciális helyzetekben hasonlóan indokolt lehet a vízsűrítő/vízkezelő kisberendezések alkalmazása is. **A leírt szempontok alapján alapvetően azt mondhatjuk azonban, hogy – véleményünk szerint – ma Magyarországon, ezen belül társaságunk működési területén a hétköznapi életben az ivóvízhálózaton keresztül szolgáltatott csapvíz fogyasztása mondható optimálisnak, úgy egészségi-, mint gazdaságossági szempontok alapján.**

Ahogy szlogenünk mondja: „**Csapvíz - bármikor megengedheted magadnak!**” Kívánunk fogyasztóinknak jó egészséget, minden pohár vízhez.

Szerencsi László - Scholtz Éva

Felhasznált szakirodalom:

- [1] Hidrogeológia, Dr. Juhász József AK., 1976., 2002.
- [2] A víz és az emberi szervezet (http://www.icewater.hu/cikk/20/a_viz_es_az_emberi_szervezet.html)
- [3] Mi jó nekem (http://www.asvanyvizek.hu/fogyasztoi/mi_jo_nekem)
- [4] A víz maga az Élet (<http://www.icewater.hu/cikk/14/uzenet.html>)
- [5] Tiszta vizet a pohárba! De honnan? (http://www.vehir.hu/eletmod/2009-06-11/tiszta_vizet_a_poharba_de_honnan.html)

SZAKSZERVEZETI TÜKÖR 2009.

► A Bakonykarszt Munkahelyi Szakszervezet életében a 2009. év a Kollektív Szerződés teljes átdolgozásával kezdődött, amit egy 5 fős bizottság végzett. Az átdolgozás kiterjedt minden olyan részre, amit a Munka Törvénykönyv egyértelműen szabályoz, attól eltérés nem lehetséges. Nemcsak a Munka Törvénykönyvével, és a munkavállalók javaslatával, hanem a Vízügyi Ágazati Kollektív Szerződéssel is összhangba kellett hozni az elkészített anyagot. Így a Kollektív Szerződésünk használata sokkal áttekinthetőbb, kezelhetőbb lett és a Munka Törvénykönyve esetleges változásai miatt nem kell gyakorta módosítani.

A Kollektív Szerződés hatályba lépése előtt azt minden üzemmnökségen előzetesen megtárgyalták, véleményezték és személyes véleménynyilvánításra is volt lehetőség. Ezek után ajánlottuk az anyagot munkaadónknak elfogadásra. A Kollektív Szerződés szabá-

lyait a kifüggesztés napjától: március 9-étől alkalmazzuk.

► Molnárné Bakos Teréz korábbi szakszervezeti elnökünk nyugdíjba vonult, ezért új elnököt kellett választani. Mivel a választás komoly, és hosszadalmas feladat – aminek megvannak a formai szabályai –, ezért az elnökválasztással egy időben a többi tisztségviselő választását is lebonyolítottuk, május 8-án.

A megválasztott tisztségviselők: Balázs Árpád elnök, Mits Istvánné titkár, valamint a bizalmiak: Balogh Attila (Várpalota), Bíró László (Nagyvázsony), Enderné Horváth Katalin (Központ), Földvári Erzsébet (Ajka), Pej Vilmosné (Zirc)

► Balázs Árpád szakszervezeti elnök, Imreh Lászlóval és Kemény Kálmánnal, két napos üzemi tanács konferencián vett részt. A november 10-11-én Kecskeméten,

a Bácsvíz Zrt.-nél rendezett konferencia „a munkahelyi kapcsolatok” témában készítette fel a munkahelyi érdekképviselői tisztségviselőket.

► A Veszprémi Üzemmnökség és a Központ nyugdíjasainak már hagyományossá vált évzáró találkozóját, a Pannon Egyetem Menzáján rendezzük december 10-én. Minden évben nagyon sikeres ez a rendezvény, reméljük az idei évben is így lesz.

Ezúton is köszönjük munkatársainknak a rendezvényeinken nyújtott segítségüket.

Minden munkavállalónak és családjának kellemes ünnepeket és boldog újesztendőt kívánunk!

**Bakonykarszt
Munkahelyi Szakszervezete**

TÖZSGÁRDA:

KERÉK ÉVFORDULÓSOK

35 év: Kovács Istvánné (Szervezési és Humánerőforrás-gazdálkodási Osztály); Németh József és Stampf Ferenc (Ajakai Üzemmnökség); Hutvágner Béla és Mátyás Károly (Nagyvázsonyi Üzemvezetőség); Kővári Rudolf (Várpalotai Üzemmnökség); Bábos József és Pálinkás Attila (Veszprémi Üzemmnökség).

30 év: Dublicz Dénesné és Linczmayer Mihályné (Pénzügyi- és Számviteli Osztály); Csarmasz Géza, Fleisch Zoltán, Paksa István, Pintér László (Ajakai Üzemmnökség); Jancsek Györgyné (Várpalotai Üzemmnökség); Kovács Gyula, Orosz Zoltán, Zöld Sándor (Veszprémi Üzemmnökség); Gürtler Csaba (Zirci Üzemmnökség).

25 év: Király Margit (Értékesítési Osztály); Gyarmati Jenőné (Szervezési és Humánerőforrás-gazdálkodási Osztály); Prókainé Buzás Mónika (Központi Laboratórium); Gyurán Erzsébet és Olasz János (Ajakai Üzemmnökség); Mesterházi György (Nagyvázsonyi Üzemvezetőség); Sztankovics József (Várpalotai Üzemmnökség);

Mits Istvánné, Tréber Sándor, Vaczkó György, Wágenhoffer József (Veszprémi Üzemmnökség); Bauer Tibor (Zirci Üzemmnökség).

20 év: Magyar István és Réfi Ferenc (Ajakai Üzemmnökség); Maurer János (Várpalotai Üzemmnökség); Friskó Gyula és Varga Jenő (Veszprémi Üzemmnökség); Ábrahám Pál Csaba és György Péter (Zirci Üzemmnökség).

15 év: Horváth Zoltán, Kurdi Tibor, Nemes György, Stampf Gábor (Ajakai Üzemmnökség); Hajcsik Brigitta és Koroknai Gyöngyi (Várpalotai Üzemmnökség).

10 év: Hanich Andrea és Szegletes Attila (Értékesítési Osztály); Polt Zoltán (Informatikai Csoport); Petrásné Parragh Györgyi (Központi Laboratórium); Huszárné Scholtz Éva (Üzemviteli Osztály); Nagy Béla és Ruzsás Dezső (Pápakörnyéki Üzemvezetőség); Fekete László és Konkoly János (Várpalotai Üzemmnökség); Kelemen György, Nagy Csaba, Rózsa Tamás, Szegletes Antalné (Veszprémi Üzemmnökség).

HUMÁN HÍRMORZSÁK

NYUGDÍJBA VONULTAK

Szabó Imre gazdasági igazgató (Vezérigazgatóság); Hencz Imre tárgyi eszköz és anyaggazdálkodási csoportvezető, Fehér László vízminta-vevő, garázmester, anyagbeszerző, Horváth Béláné takarítónő (Műszaki Osztály); Stampf Ferenc művezető (Ajakai Üzemmnökség); Csaplár László tehergépkocsi vezető (Várpalotai Üzemmnökség); Pék Jenő körzetszerelő (Zirci Üzemmnökség).

MUNKAVISZONYUK MEGSZÜNT

Mónus Katalin hátralékezelési csoportvezető, Bollók Gyöngyi vízdíjszámlázási ügyintéző, adminisztrátor (Értékesítési Osztály); Gergely János víztechnológus, Pfürer Attila vízóra-leolvasó (Ajakai Üzemmnökség); Vajda István körzetszerelő (Pápakörnyéki Üzemvezetőség).

ÚJ MUNKAVÁLLALÓK

Bódi Enikő hátralékezelési ügyintéző, Punkné Papp Krisztina vízdíjszámlázási ügyintéző (Értékesítési Osztály); Bolláné Ács Diána vízóra-leolvasó (Ajakai Üzemmnökség); Csillag Zoltán csőhálózat és berendezés-szerelő, karbantartó (Pápakörnyéki Üzemvezetőség).

Stadler Emese

A HOBAS CÉGNÉL AUSZTRIÁBAN

Az építés is fontos szerepet játszik a Bakonykarszt Zrt. tevékenységében. A megvalósuló csőhálózatok és tárolók jövőbeni, még biztonságosabb üzemeltetése alapvető elvárás a fogyasztóink és az üzemeltetést ránk bízó önkormányzatok részéről.

A társaságunk által üzemeltetett, egyik község ivóvíztárolója – elhasználódása miatt – felújításra szorul. Korszerű medencét kell építeni, mivel ezen alapul egy falu vízellátása. A tároló elhelyezése és anyag fajtájának, minőségének megválasztása nagy körültekintést kíván üzemeltetői szempontból is. A többféle megoldás között ismeretes az üvegszál erősítésű, műgyanta alapanyagú víztároló is. Ez a mi esetünkben költségtakarékos megoldás lehet, mivel az építési helyszín nehezen megközelíthető, betont, építőanyagot igen magas költséggel lehet oda szállítani. Ennek gyártásával és forgalmazásával környezetünkben kevés vállalkozás foglalkozik. A közép-európai térségben a HOBAS cég az, amely több országban, így hazánkban is képviselteti magát. Termékeik utáni érdeklődés, valamint a magyarországi képvisellel való kapcsolat felvétel után került sor egy gyárlátogatásra, melyen három víz-műves kolléga vett részt.

Az utazó csoport – Csuha Zsolt, a HOBAS Hungária Kft. szakembere kíséretében – a gyárlátogatást megelőzően Eggersdorfban, egy már 8 éve üzemelő vízmű víztárolóját szemlélte meg, „testközelből”. Szembeötlő volt a könnyen tisztántartható medencebelső, korszerű anyagokkal (saválló csövek, szűrők, karimák és kiegészítő elemek). Nem idegenkedtek a műanyagtól sem, hiszen a szintén HOBAS csőből kialakított „üzemi folyosó” padozatát polietilén rácsozat alkotta. Az egyszerű és praktikus elrendezés összképet feliratozás nem csúfította.

A bakonykarsztos látogatók azt is megtudhatták, hogy a helyi fogyasztás és vízdíjak azonosak a magyarországi átlaggal (ugyanaz a megállapítás az ottani fogyasztók fizetésére, mint jól tudjuk, már nem áll...).

A megerőltető nézelődést követően, a helyi gasztronómiával is megismerkedtek

Lenyűgöző méretű csövek a HOBAS-gyár udvarán

a kollégák, akik megállapíthatták: az ízek világában kell még mit tanulniuk a sógoroknak, de a tálalásban, udvariasságban és körítésben – magasan vezetnek.

Az utazás második napján került „terítékre” a gyár, ami Wietersdorfban, egy lankás völgyben álló, üzemnek alig látszó épületcsoportban helyezkedik el.

Kívülről semmi különös: rend és fegyelem, amiről gyáron belül is meggyőződhetek a látogatók. Csőgyártó sorok, és számítógépes irányítás mindenhol. Az üzemcsarnokokban, ahol a különböző átmérőjű (NA 150 – 2900) csövek készülnek, körülbelül 30-40 ember dolgozik. A hozzájuk tartozó kötőelemeket (a falvastagság attól függ, hogy gravitációs, vagy nyomásra tervezett rendszerről van-e szó) fekete és piros színnel különböztetik meg a csővégeken.

Egy másik csarnokban a tervezők által megálmodott különböző csőáthatásokat valósítja meg néhány fiatal, kreatív dolgozó. Üvegszál „textíliák” és folyékony műgyanta több réteget dolgozzák rá a csőpalástok találkozási pontjaira. A különböző projektek elemeit – több megrendelésen dolgoznak egyszerre – feliratokkal látják el, így azok könnyen azonosíthatók. Van ivóvíz és szennyvíz rendszerekre is meg-

rendelésük, mindkét szolgáltatás számára készítenek csöveket, tartályokat, aknákat stb.

A csöveket tesztelik is – terhelik, nyomják, lúgozzák, savazzák, koptatják. A KG-PVC csövek ezt – nagy valószínűséggel – nem bírnák ennyi ideig és ekkora terheléssel. Az üvegszálás termék árában is megmutatkozik a tudásbéli különbség, de hosszú távon az idő nekik dolgozik. A csőterhelési próbák éveikig tartanak az üzem laborjaiban (mesterséges öregítéssel 50 - 250 évnek megfelelő terhelést modelleznek ez idő alatt).

A vízműves látogatóknak mindent megmutattak, amit csak lehetett. Érdekeség, hogy a nálunk megszokott biztonságtechnikai feliratokból, táblákból ott nagyon keveset látni – védőfelszerelés sem volt jellemző (porálarc, szemüveg stb.).

Megköszönve a helyi mérnöknek a kalauzólást, a kis csapat hazafelé vette útját, és közben azon gondolkodtak, hogy vajon mikor lesz majd nekik is üzemeltetői tapasztalatuk az imént látott gyár termékeiről. Talán, ha az a községi tároló megépül és üzemeltetése is rendszerben folyik majd...

Koós Máté, Nagy Elek, Rieger Ottó

KIÉ A VÍZ?

- TANULMÁNYOK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBÓL -

A 21. században vízünk árucikké válik. Egyesek hasznot igyekeznek majd húzni belőle, mások készek lesznek háborút indítani érte. A vízfelhasználás növekedési üteme kétszerese az emberi népesség növekedésének, ám egy cseppnyivel sem áll ma több víz a rendelkezésünkre, mint bármikor is történelmünk során. Ezek alapján kardinális kérdéssé válik, hogy ki fogja ellenőrzése alatt tartani az élet eme forrását

Harc a vízért

Az iskolában úgy tanultuk, hogy a Föld vízrendszere zárt, a víz folyamatos körforgásban van, cseppnyi sem távozik a bolygó atmoszférájából. Túl azon, hogy bolygónk jelenlegi vízkészlete pont ugyanannyi, mint a keletkezésekor volt, ez pontosan ugyanaz a víz. Legközelebb, ha kimegyünk az esőre, álljuk meg egy pillanatra, és gondolkodjunk el azon, hogy a ránk aláhulló vízcseppek egy picinyke része bizonyosan alkotóeleme volt már a dinoszauruszok vérének, vagy ezer évvel ezelőtt élt gyermekek könnyeit táplálta.

Miközben a rendelkezésre álló vízkészlet változatlan, mi mégis képesek vagyunk a magunk és a bolygó számára használhatatlanná tenni azt. Az ivóvíz növekvő szűkössége számtalan okra vezethető vissza. Az egy főre eső vízfogyasztás húszévenként megduplázódik, ami több mint kétszerese az emberi populáció egyébként is népességrobbanás-ként jellemezhető növekedési ütemének. A technológiai és higiéniai rendszerek, különösen a jómódú ipari nemzetek esetében, arra ösztökélik az embereket, hogy jóval több vizet fogyasszanak, mint amennyire valóban szükségük volna - de még a személyes vízfogyasztás eme növekményével együtt is, a háztartások és

a közösségi vízfelhasználások mindössze az összes fogyasztás tíz százalékát teszik ki.

Az ipari igények a világ édesvíz-készleteinek 20-25 százalékára rúgnak, és ez drámai mértékben növekszik. A világ számtalan gyorsan fejlődő iparága vízigényes. Például csak az Egyesült Államokban, és ezen belül egyedül a számítástechnikai ipar hamarosan meghaladja az évi másfélmilliárd köbméter vízfelhasználást. Mindazonáltal az öntözés az igazi nagyfogyasztó, hiszen az emberi vízfelhasználás 65-70 százalékát ez teszi ki. Az öntözési célú vízfelhasználás egyre növekvő mértékben az iparszerű gazdálkodásnak tudható be. A vízígényes nagyüzemi földművelési technológiákat támogatják a kormányok és így az adófizetők, ami legkevésbé sem hat ösztönzőleg a takarékos vízfelhasználást eredményező művelési

módok, például a csepegtetési öntözés elterjedésére.

A népességnövekedés és az egy főre eső vízfogyasztás emelkedése, a földfelszíni vízrendszerek súlyos szennyezésével együtt, komoly megterhelést jelent a még fellelhető tiszta édesvíz-készletekre. A globális erdőirtás és a lápos, mocsaras tájak elpusztítása, a növényvédő szerek és a trágyák élővizekbe kerülése, valamint a globális felmelegedés, mind iszonytató vámszedői Földünk törekeny vízháztartásának. A világ édesvíz-készletei kimerülőfélben vannak. 2025-re 2,6 milliárddal többen leszünk, mint ma. Az akkori népesség kétharmada szűkös vízkészletek által meghatározott létfeltételek közepette szenved majd, míg a maradék egyharmadnyi népesség teljes vízhiánnyal lesz kénytelen szembesülni. A vízígény 56 százalékkal fogja meghaladni a készleteket.

A víz mint árucikk

A növekvő igények és a szűkülő készletek felkeltették azon globális vállalatok érdeklődését, melyek a vízkereskedelemben látták meg a jó üzlet lehetőségét. A Világbank a vízipart potenciálisan, dollár-ézermilliárdokban mérhetőre taksálja. A víz a 21. század „kék aranya” lesz.

A víz privatizálása a *Washingtoni Megállapodás* domináns világgazdasági filozófiáján alapul. Ez a gazdaságfilozófia a kereskedelem és a befektetések liberalizációját hirdeti, míg a szociális programokat és az erőforrás-gazdálkodást a magánszektor kezébe szeretné utalni. Ily módon, az emberiség közös kincsét képező vízkészlet is magántulajdonba kerülhet.

A vízzel kereskedő vállalatok és szövetségeik kezében a globális kereskedelmi egyezmények váltak a legfontosabb eszközzé. A NAFTA (Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Egyezség), a GATT (Általános Vámtarifá- és Kereskedelmi Egyezmény), és a WTO (Világkereskedelmi Szervezet) szervezetei és dokumentumai egyaránt árucikként határozzák meg a vizet. Ennek eredményeként, mára a vízre pontosan ugyanazok a szabályok érvényesek, amelyek általában az olyan árujavakra is vonatkoznak, mint például a kőolaj, vagy a földgáz. Ezen nemzetközi szabályozók együttes rendszere miatt ma már egyetlen ország sem korlátozhatja, vagy tilthatja meg a víz exportját anélkül, hogy magára ne vonná a WTO elmarasztalását. Az sincs megengedve a nemzeteknek, hogy vizszautasítsák a bármely országból feléjük irányuló vízimportot. A NAFTA „arányossági klauzulája” azt jelenti, hogy ha egy ország természeti erőforrásainak exportálása érdekében megnyitja csapjait, akkor azokat addig nem is zárhatja el, amíg ezek az erőforrások véglegesen ki nem merülnek.

A vízszolgáltatók privatizációs folyamatait tovább erősíti a WTO új, a szolgáltatások határokon átívelő kereskedelmét szabályozó GATS-egyezménye (General Agreement on Trade in Services, Általános egyezmény a szolgáltatások kereskedelméről). A GATS következményeként egyre fokozódó nyomás nehezedik a kormányokra a vízszolgáltató rendszerek

deregulációja és privatizációja érdekében. Amint azonban egy város vízszolgáltatóját egy külföldi érdekeltségű vállalat átveszi, az arra irányuló későbbi erőfeszítések, hogy ezeket visszavegyék közösségi tulajdonba, a WTO jóvoltából nagyon szigorú gazdasági szankciókat vonnak maguk után.

A privatizációt leginkább három európai székhelyű transznacionális vállalat erőlteti: a Vivendi, a Suez és az RWE. Mindhárom módszeresen felvásárolta kisebb riválisait, hogy globális méretekben válhassanak a vízbiznisz domináns erőközpontjaivá. E társaságok hosszú távú stratégiája szerint először a harmadik világ országaiban igyekeztek megszerezni a vízközműveket, ahol reményeik szerint a víz-válság megoldásának letéteményeseiként helyezték volna magukat képbe. Azonban számtalan harmadik világbeli pénzügyi fiasco kisiklatta ez irányú terveiket.

A harmadik világbeli vízszolgáltatók privatizációja a civil mozgalmak tiltakozásainak is célpontjává vált.

Célkeresztben a fejlett ipari országok vizei

A nagy vízmű-társaságok most stratégiát váltottak, és működésüket, befektetéseiket Észak-Amerika és Európa jóval biztonságosabb piacaira összpontosítják. Az Egyesült Államokban a vízközműszolgáltatások 85 százaléka még köztulajdonban van. Ennek megkaparintása csábító cél az olyan társaságoknak, mint a Suez, a Vivendi és az RWE. Agresszív expanzióra készültek fel: az elkövetkező tíz év során tervezik ellenőrzésük alá vonni az Egyesült Államok vízszolgáltatásának 70 százalékát. Sorban felvásárolták az Egyesült Államok vezető vízközmű-szolgáltatóit: a U.S. Filtert, a United Watert, majd az American Water Worksöt, melyek nagyrészt kisvárosok és községek ellátását biztosították.

Amikor egy transznacionális vízmű-társaság megszerez egy helyi közüzemi vízszolgáltatót, az úgy tűnik, mintha csak helyi jelentőségű probléma lenne - mint-hogy azonban ugyanazok a vállalati cápák az egész világon hasonló módon sorra szerzik meg az egyes helyi közüzemeket, a probléma ennél jóval komolyabb. Ennek kivédésére szövetségek kialakítását

javasolják, indítványozzák például a témával mélységében foglalkozó egyesült államokbeli Polaris Intézet kutatói. Olyan háromlépcsős stratégiát ajánlanak, mely szerint először is ki kell építeni egy vízriasztási hálózatot, hogy naprakészen tudhassuk, hol működnek magántársaságok, és hová akarják betenni a lábukat.

Másodszor szükség van egy „víz-akció-csapatra”, mely képes egybehívni a polgárokat, hogy helyi vízfigyelő szövetségeket formáljanak, és vízszolgáltatóik, vízkészleteik védelmében a vállalat-konglomerátumok ellenében kampányokat szervezzenek. Ezt követően össze kell kapcsolni ezeket a helyi kezdeményezéseket civil szervezetek országos akcióival. Harmadikként alternatívákat kell kidolgozni. Nem elég ugyanis kijelenteni, hogy meg akarjuk védelmezni köztulajdonú vízszolgáltatóinkat a magánkézbe adástól. A vízközművekkel sok helyen gondok vannak, ezért módot kell találni saját közösségeinken belül, a polgárok tevéleges közreműködése révén a megoldásra, a rendszerek revitalizálására. A tudatossá vált polgár a helyi vízszolgáltatások legjobb gazdájává lesz.

Helyi akcióinkat három globális alapelvre kell építenünk. Az egyik *a víz megőrzése*. Nem vehetjük félvállról a vízhiány fenyegetését. Egyik helyen lehet, hogy bőség mutatkozik, máshol azonban szűkösség van. A víz megővésének kérdése elsőrendű fontosságot kell, hogy élvezzen.

A második alapelv szerint *a víz alapvető emberi jogot testesít meg*. Az embernek az életben maradáshoz vízre van szüksége. A vízhez mindenkinek egyenlő mértékben van joga, és nem a fizetőképessége mértékében.

A harmadik alapelv a *víz-demokrácia*. Legdrágább erőforrásunk kezelését nem adhatjuk magánszervezetek, vagy kormányok bürokratáinak kezébe, legyenek akár jó, akár rossz szándékúak. Mi, a nép vagyunk arra rendelve, hogy ezt a különleges vagyont megőrizzük, meg kell harcoljunk érte, meg kell találnunk a legmegfelelőbb szerepkörünket, és követelnünk kell a víz-demokráciát.

Forrás: Tony Clarke - Maude Barlow: The Battle for Water. (Yes. A Journal of Positive Futures, Winter 2004. 13-15. o.) Fordította: Malecz Attila

ŐSZI PINCESZER BARNAGON

Hónapok óta terveztük a kollegákkal azt a napot, amikor munka után elmegyünk Barnagra, egyik kolléganőnk borus pincéjébe, ahol a gyönyörű környezet, lélegzetelállító panoráma mellett nagyon finom balatoni borokat is kóstolhatunk.

Végre eljött a nagy nap, melynek délutánján, az egész heti fárasztó munka után, lazíthatunk egy kicsit. De milyen az élet! Egész héten ragyogó napsütésben dolgoztunk, míg ezen a péntek reggelen borús, esős napra keltünk. Puff neki, gondoltam magamban, ebből ma nem lesz kirándulás. Pedig már úgy beleéltem magam: egy kis borozgatás, nótázás a kollégákkal.

Aztán ahogy telt a munkaidő, egyre gyakrabban bújt elő a nap is a felhők mögül, mintha ő is azt szeretne volna, hogy ma bulizzunk egy jót. Esetleg kíváncsi volt az énektudásunkra is...? Minden esetre, a munkaidő végére elállt az eső, és végleg kisütött a nap. Így aztán ragyogó időben kelt útra az ajkai üzemmérnökség kis csapata. Az út nem tartott sokáig, mégis mire megérkeztünk, mindenki farkaséhes, és persze szomjas is volt. Ennek ellenére „elsőre” senkinek sem jutott eszébe, hogy mennyire korog a gyomra, mindenki a látvánnyal próbált betelni. Nem volt egyszerű, mert a kis házból pazar kilátás nyílt a Pécselyi-medencére és a Balatonra. Hosszú-hosszú percekig csak néztük a csodálatos tájat, és ha a házigazda nem kérdez meg minket, hogy melyik pálinkából szeretnénk fogyasztani az ebéd előtt, talán még most is ott állnánk.

Ebédnél kellemes meglepetés ért minket. Főnökünk egy nagy tál főtt csülökkel lepte meg a társaságot. A friss kenyér pedig kiválóan illett a libazsír, a hagyma, a paprika és a paradicsom mellé. Senkit sem érdekeltek a kalóriák, úgyhogy mindenki fogyasztott bőséggel a lakomából, amit pár pohár igazi balatoni rizlinggel csúsztattuk le.

Azt mondják evés után nincs jobb egy kellemes sétánál. Így tettünk hát mi is. Elsétáltunk a közelben lévő Zádor-vár romjához. Az útra természetesen vittünk magunkkal a finom borból is, hátha valaki megszomjazik útközben. Rengeteg fényképet készítettünk, sokat beszélgettünk, tréfálkoztunk egymással, és itt-ott már kisebb népdalénekes csoportok is kialakultak a kiránduláson, mely után a pincében folytatódott a vigadalom és a nótázás.

A házigazda és a harmonikája jóvoltából immár hangszeres kísérettel énekeltük el mindenki kedvenc nótáját. Annyira be-

lejtöttünk a mulatozásba, hogy észre sem vettük, ahogy lement a nap és az estét beragyogták a Balaton fényei.

A késői hazaút előtt néhány pillantást vehettünk a holdfényben fürdő Pécselyi-medencére, melynek egy páratlanul szép helyén töltöttünk felejthetetlen órákat.

Élményekkel gazdagon hagytuk ott Barnagot, de szerintem nem most láttuk utoljára ezt a gyönyörű tájat, és nem most kóstoltuk utoljára finom „levét”. Ezt abból is gondolom, hogy a hazafelé vezető úton már a következő alkalom szervezésébe kezdtünk.

Wenczel Imre

